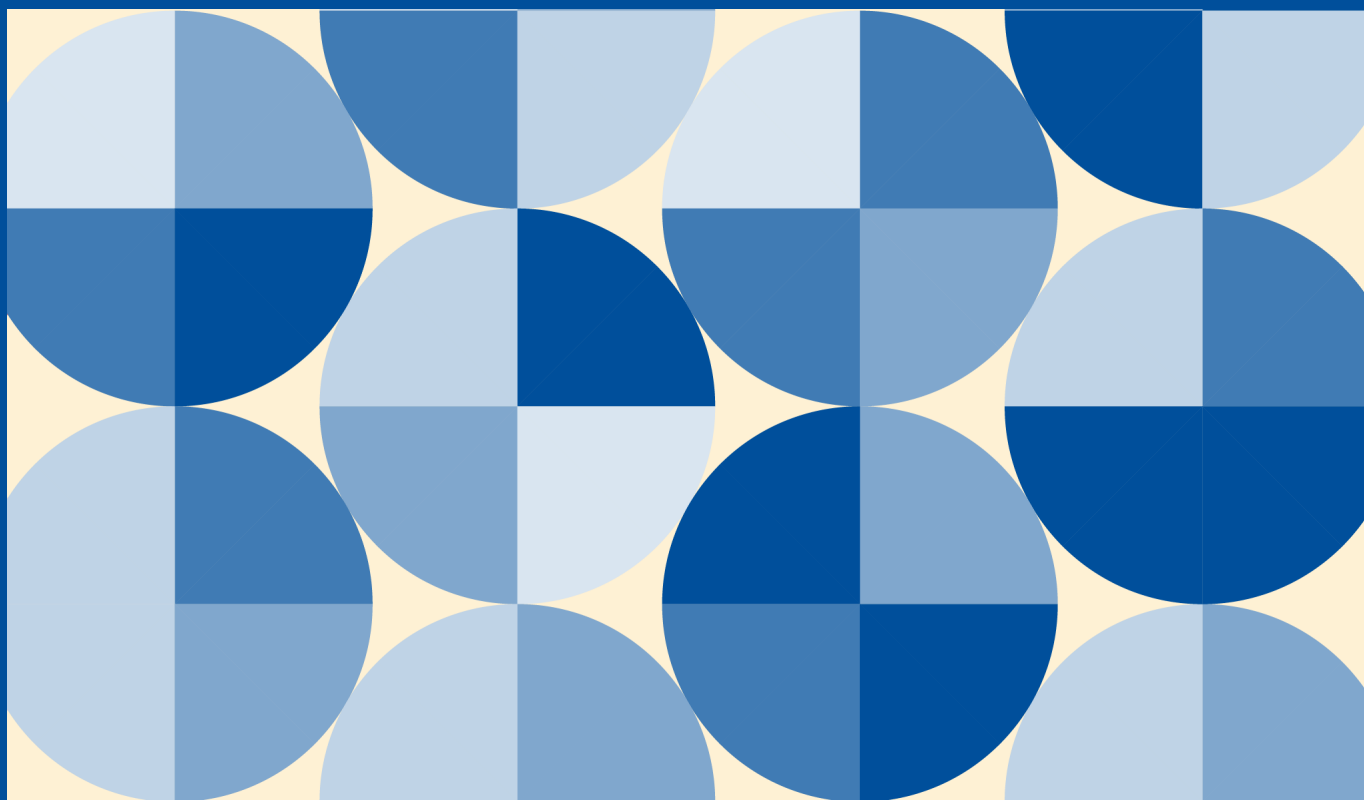

ICM-støtte til unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed

Målgruppe- og indsatsbeskrivelse

*ICM-støtte til unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed
– Målgruppe- og indsatsbeskrivelse*

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-540-0

Projekt: 302676

Finansiering: Social- og Boligstyrelsen

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

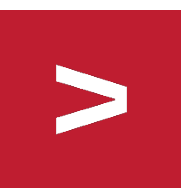
1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Indholdsfortegnelse

1	Introduktion	4
2	Målgruppen	5
3	Indsatsbeskrivelse	11
3.1	Indsatsmodellen bygger på Housing First-tilgangen	11
3.2	Indsatsmodel med fem indsatsselementer	12
3.3	ICM-støtte	14
3.4	Systematisk boligindsats	15
3.5	Samarbejde med den kommunale ungeindsats	16
3.6	Aktørsamarbejde om tidlig opsporing	17
3.7	De unges deltagelse i fællesskaber	18

1 Introduktion

Denne målgruppe- og indsatsbeskrivelse beskriver målgruppen og indsatsmodellen for ICM-støtte til unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed. Beskrivelsen bygger på erfaringer fra et modningsprojekt, som er gennemført af Social- og Boligstyrelsen i samarbejde med fire kommuner, og som er evalueret af VIVE.¹ Gennem modningsprojektet er der opnået erfaringer med udformningen af en indsats baseret på ICM-metoden og Housing First-tilgangen henvendt til unge med komplekse udfordringer, som befinder sig i en hjemløshedssituation eller er i risiko for hjemløshed.

ICM står for Intensive Case Management og er en af de fire specialiserede støttemetoder i Housing First-tilgangen, som kan gives til borgere i hjemløshed og i risiko for hjemløshed efter servicelovens § 85a. Formålet med målgruppe- og indsatsbeskrivelsen er at understøtte udbredelsen af ICM-metoden til unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed. I modningsprojektet har ICM-støtte været anvendt til aldersgruppen af unge mellem 17 og 25 år. Målgruppe- og indsatsbeskrivelsen er henvendt til fagpersoner, udviklingskonsulenter, kommunale ledere og beslutningstagere i kommuner, der overvejer en indsats baseret på ICM-metoden og Housing First-tilgangen til unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed.

Målgruppe- og indsatsbeskrivelsen giver viden om:

- Hvad kendetegner målgruppen for ICM-støtte til unge i hjemløshed eller risiko for hjemløshed?
- Hvordan udformes en ICM-indsats for denne målgruppe, og hvilke elementer består den af?

I kapitel 2 beskrives målgruppen for ICM-støtte til unge i hjemløshed eller risiko for hjemløshed. I kapitlet beskrives, hvad der kendetegner de unge i målgruppen i forhold til karakteren og kompleksiteten af deres udsathed. Det beskrives også, hvad det vil sige at være i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed som ung, og hvad der kendetegner de hjemløshedssituationer og risikosituationer, de unge befinder sig i.

I kapitel 3 beskrives indsatsmodellen, der består af fem indsatslementer, der ud over ICM-støtten også indbefatter en systematisk boligindsats, samarbejde med den kommunale ungeindsats (KUI), aktørsamarbejde om tidlig opsporing og et fokus på de unges deltagelse i fællesskaber. I beskrivelsen af indsatsmodellen indgår opmærksomhedspunkter omkring udformningen af indsatsen baseret på erfaringerne fra modningsprojektet.

¹ Benjaminsen, L. & Dahl, K.M. (2026). *ICM-støtte for unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed. Resultater og erfaringer fra et modningsprojekt i fire kommuner*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

2 Målgruppen

I dette afsnit beskrives målgruppen for ICM-støtte til unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed. Denne målgruppe består af unge med komplekse problematikker, der samtidig befinder sig i en hjemløshedssituation eller i en ustabil boligsituation, der indbefatter en risiko for hjemløshed.

ICM-støtte er henvendt til borgere med komplekse problematikker

ICM-metoden er henvendt til borgere med en betydelig kompleksitet i deres problematikker og støttebehov, fx på grund af psykiske lidelser, rusmiddelproblemer eller andre omfattende psykosociale vanskeligheder. På grund af disse udfordringer vil de kun i nogen grad være i stand til at benytte og selv opsøge støtte og behandling fra velfærdssystemets indsatser. Borgerne har derfor brug for en intensiv, fleksibel og som oftest længerevarende social og praktisk støtte i hverdagen til at etablere, koordinere og fastholde kontakten med det eksisterende støttesystem.

ICM-metoden er 1 ud af 4 indsatsmetoder, der anvendes i den danske Housing First-model, som ud over ICM-metoden også omfatter metoderne ACT (Assertive Community Treatment), M-ACT (Modificeret ACT) og CTI (Critical Time Intervention). De fire metoder er henvendt til forskellige delmålgrupper inden for den samlede målgruppe af borgere i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed. Målgrupperne for de fire indsatser er differentieret i forhold til en varierende grad af kompleksitet i deres problematikker og deraf også en variation i omfanget af støttebehovene.

Støttemetoderne ACT og M-ACT er generelt henvendt til borgere med en høj grad af kompleksitet i deres problematikker og støttebehov, som kun i begrænset grad er i stand til at opsøge og benytte indsatser i det eksisterende støttesystem. De har derfor brug for en intensiv, fleksibel og længerevarende indsats fra et tværfagligt, integreret støtteteam, som er grundstammen i både ACT- og M-ACT-metoderne.

CTI-metoden er henvendt til borgere med en lavere kompleksitet i støttebehovene, som i betydelig grad er i stand til at benytte det eksisterende støttesystem, men som har brug for en intensiv støtte i en korterevarende, kritisk overgangsperiode.

Sammenlignet med de tre øvrige metoder udgør målgruppen for ICM-metoden en mellemgruppe, der ikke har helt så omfattende og komplekse udfordringer, som målgruppen for ACT-metoden, men de har mere komplekse udfordringer end målgruppen for CTI-metoden. Det skal dog understreges, at også målgruppen for ICM-metoden typisk er borgere med forholdsvis komplekse støttebehov, og at det i praksis kan være vanskeligt at drage en helt præcis grænse mellem målgrupperne

for de fire metoder. Der er således snarere tale om et kontinuum af kompleksitet i udfordringerne, og hvor målgrupperne for hver enkelt af metoderne er differentierede på tværs af dette kontinuum.

ICM til målgruppen af unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed

Målgruppen for ICM-støtte kan generelt omfatte borgere i alle aldersgrupper og er således ikke specifikt afgrænset til ungegruppen. I modningsprojektet har der været udviklet en indsatsmodel baseret på ICM-støtte henvendt til målgruppen af unge i alderen 17-25 år. I modellen er 2 ud af 5 indsatslementer specifikt målrettet ungegruppen. Disse to indsatslementer går ud på, at der i modellen indgår et samarbejde mellem ICM-støtten og den kommunale ungeindsats, og at der i indsatsen arbejdes med at understøtte de unges deltagelse i fællesskaber. Derudover er indsatslementet om tidlig opsporing tilføjet, fordi mange unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed befinder sig i en ustabil boligsituation hos fx familie, kærester, venner og bekendte, hvor de kan have en sporadisk kontakt med det eksisterende velfærdssystem.

Målgruppen for indsatsmodellen er unge i alderen 17-25 år, der befinder sig i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed, og som samtidig har en kompleksitet i deres problematikker og støttebehov, der indebærer, at de er målgruppe for en ICM-indsats. I det følgende beskrives først, hvad der kendetegner de hjemløshedssituationer og situationer med risiko for hjemløshed, som de unge i målgruppen befinder sig i. Dernæst beskrives karakteren af udsathedsproblematikker blandt de unge i målgruppen.

Unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed

Hjemløshed er forholdsvis veldefineret i en dansk kontekst ud fra definitionen af hjemløshed i de landsdækkende kortlægninger af hjemløshed, der foretages hvert andet år. Ifølge kortlægningen defineres hjemløshed ud fra en række forskellige hjemløshedssituationer, som en borger kan befinde sig i. Det drejer sig om situationer, hvor en borger overnatter på gaden, på en natvarmestue, på herberg eller forsorgshjem (§ 110-boformer), på hoteller og vandrehjem på grund af hjemløshed, ligesom hjemløshed også indbefatter borgere, der overnatter midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner og bekendte ("sofasovere"). Desuden indgår ophold i korterevarende, midlertidige udslusningsboliger eller situationer, hvor en borger skal løslades fra fængsel eller udskrives fra et hospital, behandlingssted eller lignende, uden at der er en boligløsning, også i definitionen af hjemløshed.²

² Benjaminsen, L. (2024). *Hjemløshed i Danmark 2024. National kortlægning*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Mens hjemløshed er forholdsvis veldefineret, findes der ikke en tilsvarende definition af 'risiko for hjemløshed'.

Modningsprojektet bidrog med viden om, hvad der kendetegner de situationer, som både de unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed befinder sig i. De fleste af de unge i hjemløshed befandt sig i en situation, hvor de overnattede midlertidigt hos familie, venner og bekendte. Der var også en mindre gruppe af de unge, der havde ophold på § 110-boformer, ligesom enkelte unge overnattede i en bil. De unge i risiko for hjemløshed var unge, der fx var tæt på at blive sat ud af deres bolig, fordi de ikke kunne betale huslejen og var i huslejerestance, eller fordi der var krav om studieaktivitet knyttet til boligen, som den unge ikke længere opfyldte, fx fordi de var stoppet på en ungdomsuddannelse. Andre unge i risikogruppen havde boet hjemme eller sammen med en kæreste eller med venner, hvor der på forskellig måde opstod konflikter, der gjorde det svært for den unge at blive boende i deres hjem. Modningsprojektet viste, at særligt for de unge, der "bor" hos familiemedlemmer eller kærester, kan det være vanskeligt helt præcist at skelne imellem, hvornår den unge er i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed, da situationerne kan minde om hinanden.

Boks 2.1 Unge i hjemløshed og i risiko for hjemløshed

De unge i målgruppen for ICM-støtte befinder sig i forskellige former for hjemløshedssituationer og risikosituationer præget af ustabilitet og usikkerhed om den unges boligsituation.

- Unge, der overnatter midlertidigt som sofasovere rundt omkring hos familie, venner og bekendte
- Unge, der opholder sig på § 110-boformer (herberger og forsorgshjem)
- Unge, der er i risiko for at blive sat ud af deres bolig, fx på grund af huslejerestancer eller at de ikke længere opfylder krav om studieaktivitet knyttet til boligen
- Unge, der bor hos fx en forælder, en bror, en søster eller en kæreste, men hvor boligsituationen er usikker fx på grund af konflikter, den unges udsathed eller familiens udsathed.

Køn og herkomst

Gruppen af unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed består både af unge mænd og kvinder. I gruppen af 18-24-årige unge i hjemløshed på landsplan udgør kvinder generelt 35 %, hvilket er en højere andel end i gruppen af borgere i hjemløshed som helhed (alle aldersgrupper), hvor kvinder udgør 23 %.³ I modningsprojektet udgjorde kvinderne i alt 44 %, hvilket bl.a. afspejler, at projektet også inkluderer unge i risiko for hjemløshed, idet kvinderne udgør 49 % af de unge i risikogruppen mod 39 % af de unge i hjemløshedsgruppen.

Der kan også være unge med grønlandsk baggrund blandt de unge i målgruppen for ICM-støtte. 7 % af de unge i modningsprojektet havde grønlandsk baggrund, hvilket svarer til den samlede andel med grønlandsk baggrund blandt borgere i hjemløshed i Danmark, hvor grønlændere er kraftigt overrepræsenterede i forhold til deres generelle andel af befolkningen. Modningsprojektet viste, at unge med grønlandsk baggrund har nogle særlige problemstillinger, der primært handler om vanskeligheder med at forstå og udtrykke sig på dansk og vanskeligheder med at forstå det danske system. Derudover oplever de grønlandske unge i hjemløshed mange af de samme udfordringer med "usynlighed" og mistillid til systemet, som andre unge i hjemløshed, men ofte i forstærket form. Derfor kræver det en ekstra indsats at opspore og opbygge relationer til dem, og det kan være gavnligt at inddrage aktører i det grønlandske miljø til at hjælpe med opsporingsarbejdet.

Nogle af de unge i målgruppen for ICM-støtte vil være indvandrere eller efterkommere. Indvandrere og efterkommere udgør på landsplan omkring en fjerdedel af de unge i hjemløshed, men udgjorde en lavere andel på 12 % blandt de unge, der deltog i modningsprojektet. Det skyldes primært, at ingen af de største bykommuner indgik i modningsprojektet, og at det generelt er i de største byer, at andelen af indvandrere og efterkommere blandt unge i hjemløshed er højest.

Komplekse udsathedsproblematikker

Unge i målgruppen for ICM-støtte er generelt unge med komplekse udsathedsproblematikker. Det er særligt unge med forskellige former for psykiske lidelser ofte i kombination med misbrugsproblematikker. De unge vil ofte stå uden tilknytning til arbejdsmarkedet, ligesom de fleste vil have forladt uddannelsessystemet forholdsvis tidligt.

I den samlede gruppe af 18-24-årige unge i hjemløshed på landsplan viser kortlægningen af hjemløshed, at 61 % af mændene og 80 % af kvinderne har en psykisk

³ Benjaminsen, L. (2024). *Hjemløshed i Danmark 2024. National kortlægning*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

lidelse, 64 % af mændene og 46 % af kvinderne har afhængighed af rusmidler, mens 13 % af de unge mænd og 11 % af de unge kvinder i hjemløshed har en fysisk lidelse.

Blandt de unge, der modtog ICM-støtte i modningsprojektet, havde 84 % udfordringer med det psykiske helbred, 50 % havde udfordringer med rusmidler, og 21 % havde fysiske helbredsudfordringer. Selvom de forskellige problematikker ikke er målt med præcis de samme spørgsmål i hhv. kortlægningen af hjemløshed og det dokumentationssystem, der har været anvendt i modningsprojektet, indikerer tallene, at både andelen med psykiske helbredsudfordringer og andelen med fysiske helbredsudfordringer er højere blandt de unge, der havde modtaget ICM-støtte i modningsprojektet end i den samlede gruppe af unge i hjemløshed, der er registreret i kortlægningen af hjemløshed. Den forholdsvis høje andel med psykiske lidelser og rusmiddelproblemer blandt de unge i modningsprojektet understreger, at de unge, der modtog ICM-støtte i modningsprojektet, generelt var unge med forholdsvis komplekse udfordringer.

For de unge i målgruppen for ICM-støtte vil de psykiske lidelser og udfordringer ofte omfatte fx ADHD, autisme, angst og depression. Der kan også være tale om unge med svære psykiske lidelser som skizofreni, borderline eller spiseforstyrrelser. Nogle af de unge kan have selvmordstanker og have haft forsøg på selvmord. En del unge i målgruppen har rusmiddelproblematikker, herunder typisk en del med et misbrug af hash. For unge, der har haft et stort misbrug af rusmidler, kan også manglende hukommelse være en væsentlig udfordring.

De unge i målgruppen for ICM-støtte vil ofte opleve udfordringer i deres relationer. Det gælder fx i relationer til familien, hvor mange af de unge vil have oplevet konflikter, der i nogle tilfælde opstår, fordi forældre eller søskende har haft svært ved at håndtere de unges psykiske udfordringer, rusmiddelproblematikker mv. I nogle tilfælde har de unges forældre eller deres øvrige relationer været nødt til at kaste håndklædet i ringen, mens det stod værst til, fx fordi et misbrug er gået ud over alle omkring dem. I andre tilfælde har de unge svært ved at rumme familiens udfordringer. Det kan fx være unge med psykisk syge eller misbrugende forældre. En del af de unge vil således have brudte eller beskadigede familierelationer, ligesom en del oplever udfordringer i relationer til venner eller bekendte. Nogle af de unge befinder sig i ustabile kæresterelationer, herunder i nogle tilfælde med fysisk eller psykisk vold.

De unges komplekse udsathedsproblematikker gør det svært for dem at håndtere hverdagen. Dem, der har en bolig, oplever ofte kaos i boligen. De har svært ved at rydde op og holde rent i boligen og svært ved at udføre dagligdagsopgaver som at købe ind, lave mad osv.

Boks 2.2 Målgruppen af unge med komplekse problematikker

De unge i målgruppen for ICM-støtte har komplekse problematikker, der kan omfatte mange forskellige udfordringer.

- Psykiske lidelser og psykiske problemer
- Afhængighed af rusmidler
- Kriminalitetsproblematikker
- Manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelse
- Udfordringer med netværk og relationer
- Vanskeligheder ved at håndtere hverdagslivet.

3 Indsatsbeskrivelse

I dette kapitel præsenteres indsatsmodellen for ICM-støtte til unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed. Indsatsmodellen består af fem indsatslementer, der ud over ICM-støtte også omfatter en systematisk boligindsats, samarbejde med den kommunale ungeindsats (KUI), en systematisk opsporingsindsats samt de unges deltagelse i fællesskaber.⁴ I modningsprojektet er der gjort erfaringer om både den samlede indsatsmodel og de enkelte indsatslementer, som inddrages undervejs i kapitlet.

3.1 Indsatsmodellen bygger på Housing First-tilgangen

Indsatsmodellen tager overordnet set udgangspunkt i Housing First-tilgangen, der generelt er det bærende princip for indsatsen på hjemløshedsområdet i Danmark, uanset borgerens alder. Housing First er en helhedsorienteret tilgang til hjemløshed, hvor borgeren tilbydes en selvstændig bolig. Samtidig modtager borgeren en individuelt tilrettelagt social og praktisk støtte, der tager udgangspunkt i den enkeltes behov og ønsker. Housing First-tilgangen anvendes i samspil med de specialiserede støttemetoder til at yde en individuel, fleksibel og helhedsorienteret indsats.

Recovery og empowerment

Housing First-tilgangen er baseret på en grundopfattelse af boligen som en menneskeret og bygger grundlæggende på en recovery-orienteret tilgang. I et recovery perspektiv anskues hjemløshed som en midlertidig tilstand, som borgeren kan komme ud af igen. Stabiliseringen af boligsituationen med en tilhørende specialiseret støtte skaber forudsætningerne for, at borgeren kan opnå en forbedring i sin samlede livssituation. Samtidig er Housing First-tilgangen baseret på elementer fra empowerment-tilgangen, som rummer en forståelse af, at alle mennesker har ressourcer og kompetencer. Ved at fremme disse ressourcer og kompetencer er tankegangen, at man kan styrke borgerens selvstændighed og hjælpe borgeren til bedre at kunne klare sig i hverdagen.

⁴ Indsatsbeskrivelsen inkorporerer dele af Social- og Boligstyrelsens vejledning til indsatsmodellen, som er udviklet og tilpasset ud fra erfaringerne fra modningsprojektet.

Housing First-tilgangens otte kerneprincipper

- Boligen som en basal menneskeret
- Respekt, empati og medmenneskelighed over for alle borgere
- En forpligtelse til at samarbejde med borgerne, så længe de har behov
- Selvstændige boliger i almindeligt byggeri
- Adskillelse af bolig og støttetilbud
- Udgangspunkt i borgerens behov og selvbestemmelse
- Recovery-orientering
- Skadesreduktion.

3.2 Indsatsmodel med fem indsatslementer

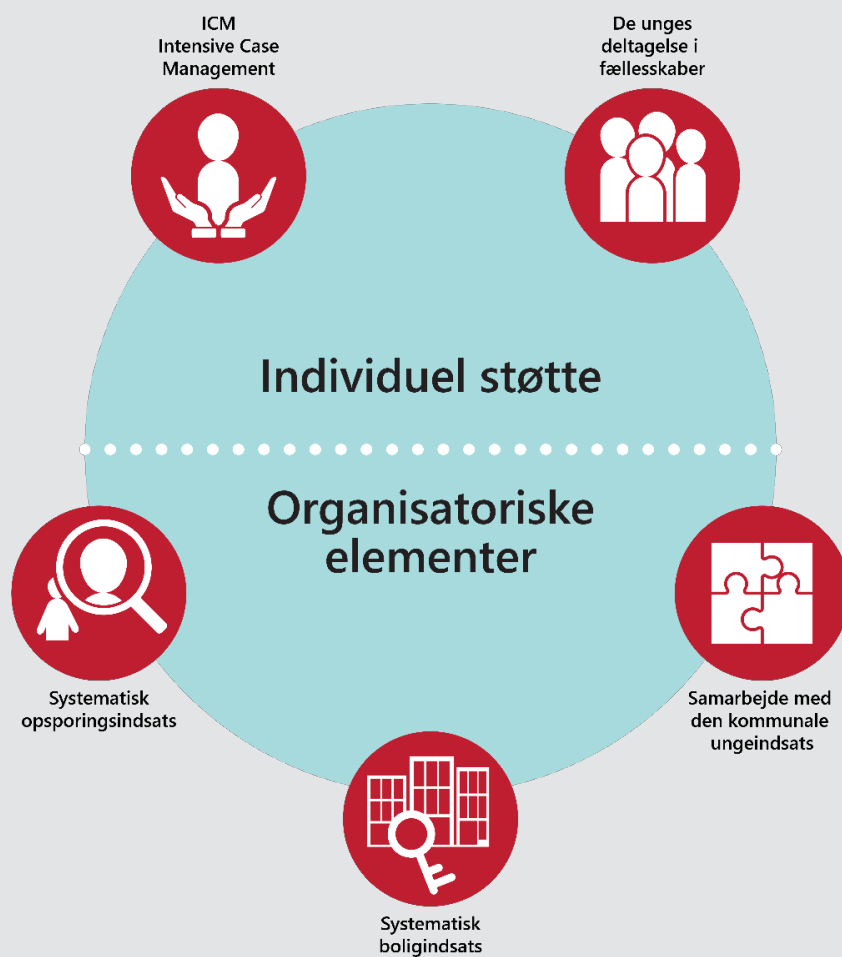
Indsatsmodellen for ICM-støtte til unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed består af fem indsatslementer (Figur 3.1). Det første indsatslement udgøres af selve ICM-støtten, mens de øvrige fire indsatslementer omfatter en systematisk boligindsats, samarbejdet med den kommunale ungeindsats (KUI), en systematisk opsporingsindsats samt fokus på de unges deltagelse i fællesskaber.

Indsatslementerne ICM-støtte og de unges deltagelse i fællesskab vedrører den individuelle støtte til de unge, mens indsatslementerne systematisk boligindsats, systematisk opsporingsindsats og samarbejde med den kommunale ungeindsats er indsatslementer på det organisatoriske niveau.

Tilsammen skal indsatslementerne bidrage til, at kommunerne får bedre forudsætninger for tidligt at opspore unge i risiko for hjemløshed og hjælpe de unge til at opnå tryghed og trivsel i hverdagen og støtte i overgangen til voksenlivet med en stabil boligsituation, uddannelse eller job. Modellen skal bidrage til, at de unge på langt sigt:

- Opnår forbedret trivsel og øget mestring
- Opnår en relevant boligløsning
- Kommer tættere på uddannelse og beskæftigelse.

Figur 3.1 Modellens fem indsatslementer

Kilde: VIVE baseret på Figur 1 i ICM-støtte til unge. Vejledning til indsatslementerne, Social- og Boligstyrelsen (2024).

3.3 ICM-støtte

ICM-metoden er baseret på fleksibel og intensiv støtte, hvor en case manager (ICM-medarbejderen) giver både social og praktisk støtte i hverdagen med udgangspunkt i borgerens støttebehov og aktuelle livssituation. Samtidig varetager ICM-medarbejderen en koordinerende tovholderfunktion i forhold til den unges kontakt med og brug af andre relevante indsatser. Gennem ICM-støtten sikres en sammenhængende indsats gennem etablering og fastholdelse af kontakt til offentlige myndigheder, behandlingstilbud og sociale aktivitetstilbud. Erfaringerne fra modningsprojektet viser, at det i vid udstrækning er muligt at imødekomme de unges komplekse støttebehov, når ICM-støtten gives, som den er tiltænkt.

ICM-medarbejderen har en maksimal caseload på otte unge tilknyttet. Denne ramme skaber forudsætningerne for en intensiv og fleksibel indsats, der giver mulighed for at imødekomme udsving i den unges behov for støtte. Den unges behov for støtte kan variere over tid og vil typisk være særligt højt i perioden omkring indflytning i egen bolig. Også i en periode, hvor den unge starter i uddannelse eller job, kan der være et øget behov for støtte i hverdagen.

Både i starten og undervejs i forløbet er ICM-støtten baseret på relationsarbejde, hvor kontakten til den unge etableres og vedligeholdes. Derudover vil ICM-arbejdet ofte have fokus på boligsøgning, stabilisering af forsørgelse og økonomi, kontakt til job og uddannelse, håndtering af hverdagsliv samt etablering og vedligeholdelse af kontakt til det psykiatriske og somatiske sundhedssystem samt misbrugsbehandling. ICM-medarbejderen har derfor brug for stærke pædagogiske kompetencer og et omfattende kendskab til de systemer, som den unge er i kontakt med.

ICM-støtte

ICM-støtten er en individuelt tilpasset støtteindsats, der:

- tager udgangspunkt i den unges drømme, ønsker og håb for fremtiden
- tager udgangspunkt i den unges oplevelse af nuværende støttebehov
- tilbyder en fleksibel, intensiv støtte
- er tidsubegrænset og varer så længe, den unge har behov for støtten
- er funderet i recovery og empowerment.

3.4 Systematisk boligindsats

Det andet element i indsatsmodellen er, at kommunen udvikler en systematisk boligindsats, der sikrer, at de unge tilbydes en relevant og passende bolig rettidigt. Det er vigtigt i forhold til at sikre mest mulig stabilitet i de unges boligsituation, hvilket er en forudsætning for at kunne etablere en basal sikkerhed og tryghed i hverdagen.

Indsatselementet skal ses på baggrund af, at det ofte er en udfordring at skaffe betalbare og relevante boliger til målgruppen. En systematik i boligindsatsen bidrager derfor til, at det hurtigere bliver muligt at tilbyde en passende bolig til de unge.

Erfaringen fra modningsprojektet peger på, at de fleste unge i målgruppen kan bo i egen selvstændig bolig, hvis de får en kombination af ICM-støtte og en boligløsning, men at det kræver en systematisk boligindsats fra kommunen at tilvejebringe en boligløsning for den unge. Erfaringerne fra tidligere modningsprojekter og indsatsprogrammer rettet mod unge i hjemløshed og i risiko for hjemløshed viser, at Housing First-tilgangen med brug af specialiserede støttemetoder generelt er en virksom indsats i forhold til at stabilisere boligsituationen for unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed.

Nogle unge kan bo i en almen ungdomsbolig, en almen familiebolig eller en privat lejebolig. Der kan dog også være unge i målgruppen, som har behov for egentlige botilbud efter servicelovens § 107 eller § 108. ICM-forløbet kan i den sammenhæng også være med til at afklare, om den unge kan bo i egen selvstændig bolig med ICM-støtte eller har behov for et egentligt botilbud.

Da det i de fleste kommuner kan være vanskeligt at skaffe boliger til de unge gennem fx de almindelige ventelister, boligportaler mv., er den kommunale anvisningsret til almene familieboliger og almene ungdomsboliger et vigtigt greb til systematisk at kunne stille relevante og betalbare boliger til rådighed for de unge

Med den kommunale anvisningsret har kommunerne ret til at få tildelt op til 25 % af de ledige boliger fra de almene boligorganisationer. Det er dog væsentligt, at de anviste boliger har et prisniveau, hvor unge med en lav indkomst kan betale huslejen. Et formaliseret samarbejde mellem kommunen og de almene boligorganisationer bidrager til en øget dialog om behovet for relevante og betalbare boliger, så boligorganisationerne stiller anvendelige boliger til rådighed til brug for indsatsen. Der kan med fordel laves aftaler mellem kommunen og de almene boligorganisationer om mere specifikt at stille mindre boliger med lav husleje til rådighed for anvisning.

Det er særligt vigtigt for kommunerne at være opmærksom på, at også almene ungdomsboliger kan benyttes til anvisning af boliger til de unge i målgruppen for ICM-støtten (jf. almenboliglovens § 59). I udgangspunktet knytter der sig et uddannelseskraav til at bo i en almen ungdomsbolig, men gennem brugen af kommunal anvisning er det muligt at tilbyde unge i udsatte positioner en almen ungdomsbolig, uden at den unge er under uddannelse. Dette bidrager til at øge tilgængeligheden af billige boliger til de unge i målgruppen.

3.5 Samarbejde med den kommunale ungeindsats

Det tredje indsatsselement handler om at koordinere ICM-støtten med den kommunale ungeindsats (KUI), der ifølge lovgivningen på området skal sikre en sammenhængende indsats for unge under 25 år med henblik på at forberede dem til en ungdomsuddannelse eller beskæftigelse.

Erfaringerne fra modningsprojektet viser, at ICM-indsatsen kan organiseres på flere forskellige måder. I to af kommunerne var ICM-indsatsen forankret direkte i Den Kommunale Ungeindsats (KUI), mens indsatsen i de to andre kommuner var forankret i hhv. kommunens myndighedsafdeling og i en udførerenhed på socialområdet. I de to sidste tilfælde blev der etableret et samarbejde med den kommunale beskæftigelsesindsats på ungeområdet. I hver af disse to kommuner deltog en medarbejder fra beskæftigelsesområdet i indsatsen, som havde afsat en del af sin arbejdstid i jobcenteret/ungecenteret til at varetage beskæftigelsesindsatsen for de unge i ICM-indsatsen.

Erfaringen fra de fire kommuner, der deltog i modningsprojektet, var, at ICM-indsatsen i høj grad også giver mulighed for at understøtte beskæftigelsesindsatsen for målgruppen af unge med kompleks udsathed. Det er en gruppe af unge, som det kan være vanskeligt at skabe en håndholdt beskæftigelsesindsats for i den almindelige indsats i jobcenteret ud fra den almindelige normering af beskæftigelsesindsatsen i de fleste kommuner. Det tætte samarbejde mellem ICM-støtten og beskæftigelsesindsatsen giver mulighed for gennem ICM-støtten at understøtte en målrettet beskæftigelsesindsats for de unge. Det fremmer den beskæftigelsesrettede indsats for de unge, hvis også beskæftigelsesmedarbejderen, der er tilknyttet indsatsen, har en lavere caseload (færre unge pr. medarbejder) end i den almindelige beskæftigelsesindsats. Det giver mulighed for et tæt samarbejde omkring beskæftigelsesindsatsen, hvor ICM-støtten kan give en intensiv og fleksibel støtte i perioder, hvor der er særligt behov for dette, fx i forbindelse med at den unge starter i praktikforløb eller i ordinære lønnede timer i en virksomhed.

De gode erfaringer med at samtænke ICM-indsatsen og beskæftigelsesindsatsen afspejlede sig i modningsprojektet ved, at 73 % af de unge i ICM-indsatsen (på tværs af de fire kommuner) i løbet af ICM-forløbet enten havde haft ordinære lønnede timer, været i praktikforløb eller været i uddannelse på trods af deres komplekse udsathedsproblematikker.

Vigtigt at afsætte ressourcer til myndighedsarbejdet omkring ICM-indsatsen

På samme måde, som det er vigtigt at afsætte dedikerede ressourcer til beskæftigelsesindsatsen for de unge, er det også vigtigt at afsætte tilstrækkelige ressourcer til myndighedssamarbejdet. Modningsprojektet viser, at myndighedsarbejdet i disse komplekse borgersager kræver flere ressourcer end den tid, der typisk er afsat pr. borger i det almindelige myndighedsarbejde.

3.6 Aktørsamarbejde om tidlig opsporing

Unge i hjemløshed og i særlig grad unge i risiko for hjemløshed kan være "usynlige" for den kommunale indsats, da de i højere grad end andre aldersgrupper i hjemløshed overnatter hos familie, venner og bekendte. De har måske ikke endnu en sag på voksenområdet, selvom en del vil have været i kontakt med børne- og familieområdet, før de fyldte 18 år. Andre af de unge kan tidligere have haft en sag, men er på grund af dårlige erfaringer med at få hjælp i velfærdssystemet eller en generel modstand mod at se sig selv i en situation som "hjemløs" eller "socialt udsat" tilbageholdende med at opsøge kommunen for at få hjælp og henvender sig måske først sent til kommunen eller andre aktører, når de ikke længere kan finde overnatningsmuligheder i deres netværk.

I forhold til ungegruppen er der derfor behov for at systematisere opsporingsarbejdet, så alle aktører, såvel kommunale som ikke-kommunale, der kan være i kontakt med eller have kendskab til unge i målgruppen, får kendskab til ICM-indsatsen og kan henvise de unge til indsatsen. Det kan fx ske ved at afholde informationsmøder om indsatsen og løbende at orientere andre aktører om indsatsen. I forhold til de yngste unge på 17-18 år er der i særlig grad brug for at sikre et samarbejde mellem ICM-indsatsen og kommunens børne- og familieafdeling, hvor en del af de unge tidligere har haft en sag. Det vil også være relevant at sikre et kendskab til indsatsen og dens målgruppe på tværs af kommunens øvrige afdelinger, fx beskæftigelsesområdet, uddannelsesområdet, herunder UU-vejledningen, rusmiddelbehandlingen mv. Derudover er det også vigtigt at inddrage relevante ikke-kommunale aktører i opsporingsarbejdet, fx de almene boligafdelinger, hvor der fx kan være unge i risiko for at blive sat ud af deres bolig, ligesom der også kan være kontakt med unge i målgruppen i den regionale behandlingspsykiatri eller i civilsamfundets tilbud.

3.7 De unges deltagelse i fællesskaber

En del unge i målgruppen for ICM-støtte oplever social isolation og ensomhed. En del har oplevet konflikter i deres relationer til familie, venner og netværk, og nogle har selv brudt med familie og venner, fordi relationerne ikke har været støttende, men tværtimod nogle gange været forbundet med misbrug af rusmidler og svigt. Disse forhold betyder for en del af de unge, at de oplever at mangle sociale kompetencer til at etablere og vedligeholde relationer og indgå i nye fællesskaber.

Etablering af nye relationer og fællesskaber og reparation af relationer, der potentielt kan være støttende for de unge, er derfor vigtigt for unge, der modtager ICM-støtte. Dette kan understøttes gennem en individuel indsats, hvor den unge støttes i at genoptage kontakt med familie og venner, som kan være støttende for dem. Man kan også støtte de unge i at indgå i nye fællesskaber på deres uddannelse, arbejdsplads eller organiserede fritidsaktiviteter ved fx at hjælpe dem med at blive koblet til en anden ung, der kan introducere dem til andre unge i den pågældende institution eller organisation.

I nogle tilfælde kan det være gavnligt at ansætte en peer-medarbejder i ICM-indsatsen, der kan hjælpe de unge med at træne sociale kompetencer og bygge bro til nye fællesskaber med andre unge. En vigtig erfaring fra to af kommunerne i modningsprojektet, som har haft ansat en peer-medarbejder i projektet, er, at peer-medarbejderen både kan være med til at facilitere individuelle aktiviteter og fælles aktiviteter for de unge. Det kan fx arrangeres fælles arrangementer blandt unge, der modtager ICM-støtte, så de der får mulighed for at opøve sociale kompetencer og spejle sig i andre unge, der står eller har stået i samme situation som dem selv. Erfaringerne fra modningsprojektet viser i den sammenhæng også, at det kan være meget individuelt, hvilke typer af aktiviteter, de unge ønsker og har interesse for at deltage i, og at det generelt er vigtigt at tage udgangspunkt i de unges egne ønsker og behov i forhold til aktiviteter og fællesskaber.

